

3. Словник професійної термінології для майбутніх фахівців Національної гвардії України (до курсу «Українська мова за професійним спрямуванням») / за ред. А. Пожидаєва Київ: НАВС України, 2016. 156 с. – URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/1566/1/%d0%a1%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%84.%20%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%bc%d0%bd%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3i%d1%97.pdf>.

4. Словник української мови: в 11 томах / за ред. І. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1973. Т. 4. С. 25.

5. Стишов О. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква: Авторитет, 2019. 198 с.

Titarenko O. Actualization of vocabulary in modern Ukrainian literary language as a disclosure of dynamics of lexical norm.

In the article we analyze the concept of actualization as a process of lexical norm development. Based on the study of lexicographic works and language practice of Ukrainians, we characterize groups of actualized vocabulary in modern Ukrainian literary language.

Key words: lexical norm, dynamics, actualization, sociolinguistics, lexicography.

Ю. В. Тіщенко

Науковий керівник – доц. Н. В. Громова

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5 КЛАСАХ

У статті висвітлено основні питання щодо впровадження медіаосвіти на уроках української мови в 5 класах. Описано шляхи формування основ медіаграмотності під час організації освітнього процесу.

Ключові слова: критичне мислення, медіаосвітні технології, рефлексія, медіаграмотність, медіаосвіта, креативність, творчість, компетентності.

Постановка проблеми. Медіатехнології мають важливий вплив на формування цінностей і орієнтирів молодого покоління, особливо дітей і підлітків, які не можуть уявити свого життя без інтернету та різних медіаресурсів, з яких постійно отримують нову інформацію. Тому, сучасний учитель повинен опанувати методики викладання матеріалу з використанням медіа, застосовуючи новітні технології під час навчально-виховного процесу.

Мета статті – визначити та обґрунтувати важливість формування медіаграмотності в учнів п'ятого класу під час освітнього процесу.

Аналіз актуальних досліджень. У багатьох психолого-педагогічних дослідженнях предметом уваги вчених були проблеми, пов'язані з роллю медіа й медіаосвіти в сучасному світі (К. Безелгет, Д. Бекінгем, В. Іванов, Д. Консидайн, Г. Онкович, Е. Харт); медіаграмотність в інформаційному суспільстві (К. Тайнер, С. Уілсон, В. Поттер, Д. Алвермен, Дж. Мун, Р. Кьюбі);

формування медіаосвіченості, медіакомпетентності та медіаграмотності фахівців (Н. Духаніна, О. Кутькіна, О. Федоров, Н. Чичеріна). Проаналізувавши дослідження, можна зазначити, що розвиток медіакомпетентності сприяє інтелектуальному та творчому розвитку особистості [1, с. 148].

Виклад основного матеріалу. Той, хто володіє інформацією, володіє світом. Ці слова підтверджують те, що кожен з нас повинен постійно навчатися, опановувати нові вміння та навички для того, щоб залишатися конкурентоспроможним. Останнім часом освіта в Україні зазнала значних змін. Складно визначити позитивних чи негативних, адже будь-що в нашому житті не є однозначним. У наш час важко уявити навчальний процес без використання гаджетів. Звісно, це значно полегшує процес здобування знань, пришвидшує його. Проте, інформація, яку ми постійно зустрічаємо в інтернеті, не завжди є правдивою, повною, оперативною або зрозумілою для реципієнтів. Зараз ми бачимо велику кількість шкідливого матеріалу, який є фейком – це медіасміття. Як навчити дітей відрізняти актуальну, правдиву інформацію від підробки? Для цього необхідно вивчати медіаграмотність.

Медіаграмотність – це комплекс знань, навичок і вмінь, що дозволяють усвідомлювати, аналізувати та критично оцінювати медіа. У науковій літературі існують різноманітні підходи до опису структури цього поняття. Так, наприклад, Р. Хоббс пропонує виділяти в структурі медіаграмотності чотири групи умінь: вміння здійснювати доступ, вміння аналізувати, вміння оцінювати та вміння створювати медіатексти [3, с. 76]. Це справді необхідні навички для людини двадцятого першого століття.

За визначенням М. І. Махмутова, урок – це динамічна і варіативна форма організації процесу цілеспрямованої взаємодії (діяльності і спілкування) певного складу вчителів і учнів, яка містить у собі зміст, форми, методи і засоби навчання, і, яка систематично використовується для вирішення завдань освіти, розвитку і виховання в процесі навчання [2, с. 16]. Володимир Сосюра зазначав: «Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема». Складно уявити сучасну людину, а особливо – патріота своєї країни, яка не володіє рідною мовою. Це зумовлює важливість вивчення української мови не просто як шкільного предмета, а й утворює вплив на формування особистості школяра. Тому, вчитель-словесник повинен будувати урок так, щоб задовольнити вимоги сучасного суспільства: не просто навчати, подавати матеріал і скеровувати учнів, а й уміти побачити

в кожному особистість, творчі здібності та вміти їх розкрити, застосовуючи сучасні технології, до того ж варто пояснити школярам, що не все те, що ми бачимо та чуємо – правдива інформація, навколо велика кількість фейків. Розвиток критичного мислення – запорука успішного навчання. Також необхідно враховувати те, що кожен віковий період в житті дитини має свої особливості та проблеми. Нові, раніше незнайомі умови, в які раптово потрапляють учні п'ятого класу, мають певний негативний вплив на дітей – відбувається процес адаптації. Це завжди складний етап, діти розгублені та відчувають певний дискомфорт, а тому вони можуть проявляти підвищену емоційність, чутливість і активність: їм важно дотримуватися правил дисципліни. Використання нових технологій під час навчання, а особливо застосування їхніх улюблених гаджетів, підвищують рівень активності і мають позитивний вплив на якість освіти. Дітям завжди цікаво виконувати творчі завдання, проявляти себе. Тому, уроки стають інтерактивною платформою для формування медіаграмотності у школярів. Дистанційна форма навчання також сприяла цьому: діти почали створювати власні проєкти, презентації, буклети, сторінки у соціальних мережах. Це давало можливість опрацювати навчальний матеріал нестандартно, по-новому, а під час пошуку інформації діти самі переконалися в тому, що необхідно будь-який матеріал перевіряти, перед тим, як використовувати та довіряти лише надійним джерелам. Написання дописів на різноманітних ресурсах розвиває комунікативну компетентність, сприяє впровадженню інноваційних технологій під час навчального процесу, утверджує творчі здібності учнів та мотивує до вивчення мови. Головне – навчити дітей критично мислити та набувати різних компетентностей, бути небайдужим і зацікавленим у сприйнятті різних подій, бути обізнаним користувачем і збирачем інформації, якої так багато у віртуальному просторі.

Формування медіаграмотності на уроках української мови реалізується завдяки таким формам: створення віртуальних екскурсій або інтерактивних плакатів з тієї чи іншої теми, оформлення сторінок в інстаграм або в інших соціальних мережах, написання новин на сайті школи або під час ведення блогу, створення різних проєктів, презентацій, відео для тік-току, який зараз набуває шаленої популярності серед підлітків. Це те, що не просто зрозуміло для кожного здобувача освіти, а й те, що подобається дітям, зацікавлює їх і створює сприятливі умови для отримання нових знань. Як відомо, більшість дітей є візуалами, таким

чином, наприклад, створюючи відео, вони швидко запам'ятовують новий матеріал. Важливу роль також відіграє пошуковий метод, адже учні не отримують готові знання, а самі займаються підбором, аналізом і вивченням нової інформації. Цікавою для учнів є вправа «Створення сторінки в соціальних мережах». Спочатку школярі думають, що це просто захоплююча гра, і вона не вимагає особливих зусиль для виконання, але для того, щоб створити профіль, потрібно знайти та опрацювати великий обсяг інформації, виокремити потрібний матеріал, потім зробити публікацію, а саме: зробити підпис і знайти картинку, яка влучно буде доповнювати та розкривати текст. Залежно від теми змінюється й змістове наповнення цієї сторінки, а школярі зосереджують свою увагу на головних аспектах. Наприклад, опрацьовуючи тему «Групи слів за значенням», учні п'ятих класів отримали завдання оформити сторінку в інстаграм, зображуючи синоніми, антоніми, пароніми, омоніми та добираючи до них пояснення. Це дало можливість їм виокремити особливості кожної з груп і запам'ятати їх. Учні 5 класу створювали буклет або плакат (на вибір) на тему «Типи мовлення». Вони самі знаходили відмінності між ними та акцентували на них увагу. Виконуючи такі завдання, діти використовували не тільки знання, отримані з різних джерел, а й проявляли творчі здібності. А для того, щоб систематизувати та узагальнити інформацію, школярі готували «Віртуальна екскурсія з теми» – це чудова можливість виділити основне, підбити підсумки та головне – повторити вивчений матеріал. Під час уроку доречно обговорити художнє оформлення та змістове наповнення, яке дібрали учні. Це допоможе здобувачам освіти не лише проаналізувати виконання завдання, а й формуватиме навички рефлексії. Таким чином, вивчення української мови стає схожим на захоплюючу гру, в якій кожен може проявити себе.

Висновки. Діти двадцять першого століття з самого малечку стикаються з величезною кількістю інформації, використовуючи різні гаджети та перебуваючи в інтернеті. Тому, вони повинні знати, що таке медіаграмотність і вміти її застосовувати не лише під час навчання, а й повсякденному житті, тобто не просто сприймати будь-який матеріал, а критично осмислювати його, аналізувати, бути зацікавленим і відокремлювати достовірну інформацію від фейкової.

Головна функція вчителя – створити умови для кращого засвоєння матеріалу, тому урок, який об'єднує в собі різні компетентності, і формує

медіаграмотність, є продуктивною формою навчання. Такі заняття щороку стають популярнішими.

Підсумовуючи, зазначимо, що уроки з використанням елементів медіаграмотності – не просто можливість урізноманітнити, осучаснити процес навчання та покращити академічні показники учнів, задовольняючи їхні інтереси, а й є основою для формування особистості, що сприяє розвитку предметних і ключових компетентностей, які передбачені в Державному стандарті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баришполець О. Т., Найдьонова Л. А., Мироненко Г. В. та ін. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2018. 440 с.
2. Максимюк С. П. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 668 с.
3. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студ. пед. коледжів / за ред. В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2014. 432 с.

Tishchenko Y. The formation of basics of media literacy during Ukrainian language lessons in 5-A, B, E classes.

The article highlights the main issues regarding the introduction of media education during Ukrainian language lessons in 5-A, B, E classes. It shows the ways of creation and development of infomedia literacy during the organization of educational process.

Key words: critical thinking, media educational technologies, reflection, media literacy, media education, creativity, art, competencies.

К. О. Турчин

Науковий керівник – проф. В. І. Школяренко

BESONDERHEITEN DER VERWENDUNG VON INFINITIVKONSTRUKTIONEN IN DEUTSCHSPRACHIGEN ZEITSCHRIFTEN

Der Artikel beschäftigt sich mit den Besonderheiten der Verwendung von Infinitivkonstruktionen in deutschsprachigen Zeitschriften. In diesem Beitrag wird versucht, die verschiedenen Arten von Infinitivkonstruktionen im modernen Deutsch zu systematisieren.

Schlüsselwörter: Infinitiv, Infinitiv-Konstruktionen, Zeitschriften, Funktionen des Infinitiv, Modalität.

Formulierung des Problems. Die Untersuchung von Infinitivkonstruktionen in deutschsprachigen Zeitschriften gehört zu den wichtigsten Problemen der modernen deutschen Linguistik. Das Interesse an diesem Thema ergibt sich aus der Vielseitigkeit der Verwendung und Anwendung von Infinitiven. Deutschsprachige Zeitschriften sind die besten Veranschaulicher des modernen Deutsch, da man in ihnen die Besonderheiten des Infinitivgebrauchs nachvollziehen kann.